

דף עיר

"לייהודים הייתה אורה" אמר רבי יהודה

אורה - זו תורה.

וכך הוא אומר:

"כי נור מצוה ותורה אור" [מגילה ט"ז]

לזכרה של: אורה מושקוביץ ע"ה
משוואות- יצחק

במפרשים

ויל"ע י. מ. מושקוביץ * משוואות- יצחק 79858 ד.ג. שדה-אגת * טל': 3616173 * פקס: 08-8616174-08

פרק צ'ן

אָרֶבֶן, כִּי אָרֶבֶן זֶה אַינְנוּ דָּרוֹן בְּלֹא אֶלְאָ
פְּשָׁלוּם הַחֲטָא, וְכִי מְכֻבָּדִים אֵת הַפְּלָךְ
בַּתְּשָׁלוּם חָבוּ? וְלֹא בְּנֵי הַבְּיאָ מְשָׁלֵם מִן
הַתְּאָנִים וְמַן? לְפִי שָׁנָא מָר: "כְּעָנְבִים בְּפֶדְרָבָר
מְצָאתִי יִשְׂרָאֵל בְּבִפְרָה בְּתָאָנָה" (הורשע ט. ט),
כִּי בְּפֶדְרָבָר תְּיוּי יִשְׂרָאֵל חֹוטָאים וְרֹעִים מִתְּוֹכָם
וּמִבְּרָם, כְּמוֹ שִׁיחָבָאָר בְּעַזְרָתָה, בְּפֶסְטוּק
וּמִבְּרָם, שְׁגָרָאַין יָפִים מִבְּחוֹן וּבְתוּכָם פָּטָלָת
לְעָנְבִים, שְׁגָרָאַין יָפִים מִבְּחוֹן וּבְתוּכָם פָּטָלָת
וּמִרְעָנִין, וְתְּאָנִים יְשַׁלְּחָנָה לְהַמְּלָאָן
בְּפֶסְטוּק בְּיַקְרָובָה לְךָ לְךָ (טו. פ) בְּעַנְנָן
הַמְּלָאָה, מֵהַתְּאָנָה אֵין בָּהּ פָּסָלָת כִּי אָם
עַקְצָה וְכַרְבָּה. וְתִמְןָ הַוָּא אַתְּרָה בְּסָרָתָה הַפָּסָלָת
שְׁמַתְּכוֹן, וְכָלְבָה שֶׁל תְּאָנִים הַוָּא אַתְּרָה
שְׁחַתְּכִי הַעֲקָצָן. וְהַמְּשִׁיל אֲלֵיכָם הַקְּרָבָנוֹת
הַמְּכֻבָּרים בְּעֵד חֲטָא הַמְּעַשָּׂה וְהַרְהָרָה, שְׁמַבִּית
וּמְחַרְן. וּבָאָה הַתְּפִשְׁוֹכָה עַל זֶה: "עַל הַלִּילָה",
בְּעוֹלָם הַזֶּה, בְּעֵוד הַיּוֹתָה הַאֲדָם מִסְבָּה בְּחַשְׁבָת
חַמְרוֹן, אוֹ "אֲדָם אֵין צִדְיק בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה
טוֹב וְלֹא יַעֲשֶׂא" (קהלת ז. ב). דָּוָקָא בְּלֹא זֶה
הַיּוֹתָה בָּאָרֶץ. מַחְבָּר בְּחַלְקָה אֲרָצִי תְּחַמְּרִי
שָׁבּוֹ: אַמְּנָם כְּשִׁיעָלָה בְּקָר הַגָּאָלה, אוֹ יוֹסֵר לְבָ
הַאֲבוֹן מִקְרָב יִשְׂרָאֵל, "אוֹ פְּחַדְנָ זְמִינָה צִדְקָה
עוֹלָה וּכְלִילָה", לֹא עַולָה עַל חַטָּאת², אֶלָּא
שְׁלָמִים וּעוֹלָת גְּדוּלָה הַבְּאָמִים דָּרָךְ אַדְקָה
וּדְרוֹן, אוֹ יָעַל לְרַצְוֹן פְּרִים הַבְּאָמִים דָּרָךְ
אַדְקָה וּדְרוֹן. וְזֶה פָּרֹשָׁה יָקָר.

א. בְּלִי יָקָר.

פרק צ'ן פסוק ב':

וְמָה שָׁמְרָנוּ "כָּל הַלִּילָה עַד הַבְּקָר" רַמְנוּ
לְזֹמְן תְּגִלּוֹת, פָּרֹשָׁה זֶה מִכְּרָחָ מִן
הַמְּרָךְ, שְׁפִסְיךָ בְּיַקְרָובָה: "זֶאת תּוֹרָה
הַעֲלָה". אָמָר רַבִּי אַבָּא בָּר יִצְחָן: מְשִׁיל
לִמְלָךְ שְׁבַבְדוֹ אַוְהָבוּ בְּחַבְיתָ שֶׁל יְהוָה וּבְלַבְלָה
שֶׁל תְּאָנִים. אָמָר לוּ הַפְּלָךְ: זֶה הִיא דָרוֹן?
אָמָר לְיהָ: אָדָני הַפְּלָךְ, לְפִי שָׁעָה בְּבָקְרִים,
אָכְלָ בְּשַׁתְּפָנָס לְפָלָטִין, אַפְּהָ יוֹצֵעַ בְּפָהָ אַנְיָ
מִכְּבָדָה. בְּזֶה אָמָר הַקְּבָבָה לְמִשְׁה: "זֶאת תּוֹרָה
הַעֲלָה הִוא הַעֲלָה"? בְּתִמְמָה. אָמָר לְפָנָיו:
רַבְּנוֹן שֶׁל עַולָם, לְפִי שָׁעָה הַקְּרָבָתִי אַוְתָה;
אָכְלָ בְּשַׁתְּפָנִיב בְּרַצְוֹנָה אַת צִוְּן וְתַבְנָה חַוּמוֹת
יְרָשָׁלָם, אוֹ תִּחְפֹּצֵן וּבְחִי צִדְקָה עַלָה וּכְלִיל
(תְּהִלִּים נא, כ-כא). וְקַשְׁה עַל מְרָךָ זֶה, הַיְנָן
רַמְנוּ בְּפֶסְטוּק תְּשִׁוְבָה זֶה, כִּי הַקְּשָׁיא בָּאוּן,
וּמְתַשְּׁוּבָה בְּסָפָר תְּהִלִּים. אֶלָּא וְדָאי שְׁבָעָל
מְרָךָ זֶה סְמָך עַל יְהֹוָה "עַד הַבְּקָר" הַגָּאמָר
בָּאוּן, וְדָרַשׁ שְׁמָלָה הַשִּׁיבָה לְתַקְבָּה, דָוָקָא "כָּל
הַלִּילָה", בְּעוֹלָם הַזֶּה הַגָּמָל לְלַבְלָה הַקְּבָבָל
זֶה, וּ"עַד הַבְּקָר", לְזֹמְן הַגָּאָלה כְּשִׁיעָלָה בְּקָרָן
שֶׁל יִשְׂרָאֵל, דָהִינוּ בְּשַׁתְּפָנִיב בְּרַצְוֹנָה אַת צִוְּן
וְלֹא עַד בְּכָלָל, כִּי "אוֹ תִּחְפֹּצֵן וּבְחִי צִדְקָה".
וּנְקַט אָכְלָ שְׁטָפִיה לְשֹׁוֹן הַפֶּסְטוּק שְׁבָתְהָלִים,
אָכְלָ בְּלֹא פְּשִׁוְבָה זֶה הוֹצִיא מִן יְהֹוָה "עַד
הַבְּקָר". וּכְנַתְּמַת הַמְּאָמָר הַוָּא, שְׁהַעֲלוֹת שֶׁל
הַעוֹלָם הַזֶּה בָּאָה עַל חֲטָא הַהְרָהָר, וְכִי זֶה
בְּפָהָ וּדְרוֹן? כִּי אַינְנוּ בָּבוֹד לְהָ "שְׁחַטָּא וּמִכְּאָ
אַדְקָה וּדְרוֹן".

כ

1. *קדק סוף את הססוק, אם אפיק את האכלת וכחינו מראתו אפיקויה?*
2. *אם פגעה הקיאיה בקדק הסוך נא?*
3. *מי תחתנו של האה ועם אותה נא מוארך?*
4. *מהו ימך צב ימך?*
5. *מספר את השתקה והפן מארון?*
6. *אתה ומאה ימך גלזון סרימת?*

* * *

ב. אור החיים .

פרק ו' פסוק טו:

ואומרו על המזבח יתבכאר על דרכך מה
שנងליך רם"ם (הלוות נשכח פיו)
וראב"ד בענן משפט רעובי כוכבים המעניינים
אפתחנו, כי הראב"ד סובר שיישפטו על אשר
הרעו יותר מהקצוב להיוותם בעלי בתרה
ונצון. ורמ"ם סובר כי ישפטו גם על העקר,
ויבכר בטהני בפרשנות בין קבתרים (ול' ט"ו י"ז)
בי הנקמת הוא שיישפטו על הכל בטוב טעם.
ומחייב אני דבר כי מהתווספת ייח וראה אל
ענאה. שאם בנתן המעניינים לקים מצות ה' קינה
לهم שלא להוציא, וממה שהוציאו גלו רעיקם
כי לא לפאזה יכננו. והוא אומרו על המזבח
פרוש בימר על השער שהו לא כפירה שקצתב ה'
לهم אותו שייעשו יותר מהקצוב. ושםו אצל
המנזם שהו הקצוב לכפירה והוא מפכו כי לא
למצות ה' הם מתקבונים, שתמגר גילה על בחרית
הנזרה לכפירה אם לה מתקבונים או בשונאה
לנער לבד ונמצאים מתקבונים על הכל. או
יראה כי הנם שעדרין לא שלמו ימי גלות ביביא
ה' לפנין הנטיר מהצעיר הקצוב אשר הוציאו
בני עלה לענות ושםו אצל המנזם להשלים בו
כפירה האריקה אשר קצב ה' בגיןת הגלות:

עוד ירצה כי יקריב מעשה הארות לפני מרת
קדין שפטוחף לנטובך כדי לך נחים נחים
מאוביכנו. ואומרו ופשט וגו' לחיות שבידים
הראשונים הם לעשות משפט בעושי רעתנו
ועכשו בא לסתיב להוציאנו מהגלות ולהטיב
אותנו, וזה ילבש בגדי בתרה כתובת הטעבה, כי לא
יעבב קבוץ גליות עד כלות עושי רשותה אלא
טכף ומיד יקוץ נפוץינו ויזיאו אותנו
מפחנה האנשימים קרשעים אל מקום טהור ה'יא
ארץ ישראלי הטעבה כי הארץ העדים קשפים ה'יא
טמאה היא ועבירה ואפלוא אירעה (שבט ט"ז) ולאין
להם מקום שייקרה טהור זולת הארץ הקודשה. גם
ירמו באומרו מקום טהור מקומו של הקב"ה
הבקרא טהור בכינול, ואומרו וראה על הנטוב
פרוש לא פרשה כי אין צורה לעושי רשותה אלא
הנעה ה'היא אשר עשות ה' בhem שפחים
בஹזיא אותנו מבנייהם, לא בן אלא וקהאש ה'יא
בחינת אש השפט לא פרשה, ובכער עלייה
הפנין עצים הם האמות שלהם עצים יבשים על
דרך אומרו (קדרים כי ייט) כי הארץ עז וכן
אפרור ברבות (במחיקתאacha ר' זהה לשונם
העצים אלו הבלתי ע"כ. ואומרו בברור בברור
יראה לפי מה שהקדמו כי ימן הגדלה קינה
ראוי להיות בברור ראשון של שנה בת"ק לאף
ההמישיל ולסתת העון בטעב עד בקר ב', ואמר
ה�ותם כי לא מפני זה יזכיר האמות ולא יבאו
עליהם מה שגיה אריך לבוא עליהם בברור
ראשון, לו יקרה שישןאל לא זכו לאלא אף על
מי בן לא יפלטו האמות מהארה שקייה עמידה
לבוא עליים או יביא ה' עליים מה שגתויכו
ברור ראשון ובברור ב':

1. *אם אתה אחראי פון הרהט'ם קמיין היכאך'ם יאיך זה קור גפסוקרו?*
2. *מי זמת כהערנו פאן נט?*
3. *קדק הען אסאי כהערנו את האה הסוך - קידען אפיקו - אם אוזע קיטו?*
4. *אם הפקה אם: "פקוד פזוק" יאיך כהערנו אסאי?*

* * *

זאת ההוראה לעולה למנוחה ולהטאתו ולאשם (ז' ל"ז)

במס' מנהות (ק"י א') למדו (על דרך אסמכתה) מלשון זו, זאת ההוראה שכל העוסק בתורה אין צריך לא עולה ולא מנוחה ולא חטאתי ולא אשם. יטעם האסמכתה הזאת אפשר לומר לוין דמדייק, לאחריו דבר כל אחד מהפרטים שיבאנו כתוב במקומם הלשון "זאת תורה", אם כן כל פסוק זה הוא כמיותר, כי לא נתחדש בו דבר, ולכן טמן על דיקוק זה לדorous כמו שדרשו.

והנה בסמוך בוגרמא מנהות שם איתא, כל העוסק בתורת חטא לא אלו הקريب חטאתי, וכל העוסק בתורת אשם כאלו הקريب אשם וכו', וצריך באור, כי ממאמר הראשון מתברר שאין צריך כלל לא עולה ולא מנוח ולא חטאתי וממאמר השני מבואר, שהוא רק כאלו הקريب חטאתי וכו'. ומשמע רק כאלו הקريب חטאתי, אבל הקربת חטא עצמו יותר טוב, ואיך יתאמינו שני המאמרים האלה, וכן מבואר במס' תענית (כ"ז ב') כבר תקנתי להם סדר קרבנות כל זמן שקוראין בהם מעלה אני עליהם כאלו מקריבין לפני קרבן. כי אין לומר, דהילשון "כאלו" הוא שווה ממש, שהרי מזינו בשבת (י"ב ב') ברבי ישמעאל בן אלישע שקרה והטה נר בשבת בשוגג וכותב על פנסח לכשינה בית המקדש יביא חטאתי, ואם תלמוד בפרש. חטאתי הוא ממש כמו הקربת חטאתי, א"כ הלא יכול לצאת חותמו ואת בלמוד. וכן ביומא (פ' א') האוכל חלב בזמן הזה בשוגג צוריך שיכתוב לה, ופירש"י, שיכתוב לו לוכרין שם יבנה בייחמיך יביא חטאתי, ואם הלמוד שות ממש לחקרת הלא יכול לצאת מיד ידי חותמו בכרבנן חטאתי.

� עוד יותר מזה יש ראייה מכורחת, דהילשון "כאלו" אינו שווין ממש, ממשנה דאבות (פרק ה' משנה כ"א). בן מאה שנה הוא כאלו מת ובעבר וכetal מן העולם, והאם נפרש שם כאלו מת ממש, ותהייה אשתו אלמנה ובניו יתומים לעניין דיןיהם — אך זה הוא רק על החפלגה מקושי החיים של בן מאה שנה, ולא יותר.

ובסגנון כזה צריך לפחות כמה מאמריהם בחוזל, כמו כל הכוועס כאלו עובד עבדה זורה (זהר פרשה בראשית, דף כ"ז ע"ב), ועיין במס' שבת (ק"ה ב'), ובסתופה (ד' ב'). כל המתגאה כאלו עובד עז", ובבב"ב (י' ב') כל המעליט עיניו מן הצדקה כאלו עובד עבדה זורה, ובסתנהדרין (צ"ב א') כל המחליף בדברו כאלו עובד עבדה זורה, והרבבה כהנה וכתנה, כסגנון "כאלו". אבל בולם רק גל דרכ הפלגה להורות עד כמה מגנות הנגינות רעות ומדות שלשות.

ונשוב עתה למה שהערנו להתחאים שני המאמרים מן כל העוסק בתורה אין צריך לכל קרבן, וכן דכל העוסק בתורת חטא לא אלו הקريب חטאתי, ומשמע רק "כאלו", אבל לא בשווי ממש.

אך באמת מבוגרים שניהם. דבמאמר הראשון אמר, כל העוסק בתורה היינו בתורה סתם, בכל עניין מענייני התורה, ועסק לשמה, או באמת זכות התורה גדולה למאה. עד שאין צריך כלל לכל קרבן, כי התורה אגוני טני ומצלוי (סוטה כ"א א'). אבל במאמר השני אמרה כל העוסק בתורת חטאתי והינו שמכובן שהלמוד בעניין קרבן זה יעלה לו בכרבנן, וכן הנה אעפ"י שעולת בכל זאת הוא רק כאלו הקريب חטאתי, ולא בכרבנן ממש.

מ/ס/ק

1. אם אינוח הסוק נא ונח איק זיא גאנזים אנק?

2. סטערני איז איז קראי פון ער אנקלי איז"ג, אה פז"ק מקראי?

3. איך מוא אספיא את העינין פ' "כאילו"?

4. אה הן הוכחותי גאך?

5. הסוק איך הון אנטוק פון ער, הסוקים אנז'ויאט איסק צויה איז קראיין?